

## Előfizetési árak:

A kiadókivitelben átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

## TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 2.

## Egyenlő jogok — egyenlő kötelességek.

Az első üzenet-váltás megtörtént az osztrák és a magyar kvótabizottságok között. Az eredmény körülbelül annyi, mint az amerikai és a spanyol hajók üzenet-váltásának. Kárt egyik fél sem tett a másikban, de nem is jutott előre a háború, — azaz a kiegyezés ügye.

Esztendőök óta számítgatnak ezek a bizottságok, de még annyira sem tudták vinni, hogy tisztába jöjjenek a számítás alapjára, kiadulól pontjára vonatkozólag. Most mégis eljutottak annyira, hogy elhatározták az írásbeli üzenet-váltás beszüntetését. Talán szóval jobban győzik egymást.

A szóban, úgy látszik, legerősebbek az ifjú és öreg csehek, pedig a novemberi reichsratbeli birkózásoknál, valamint a prágai utcái verekedéseknél ők voltak — hátul. Az osztrák kvótabizottság ülésén azonban ők jutottak — a legelőre. Az osztrák bizottság tagjai — nyelv-különbségre való tekintet nélkül — valamennyien jól kezelik a krétát és plajbászt, 37-nél kisebb számot egy sem ismer közülük, de annyira még sem vitték, mint a csehek.

A bizottság utolsó ülésén ugyanis Forrt képviselő a cseh klub álláspontját abban foglalta össze, hogy a kvóta kérdést az egyenlő jogok, egyenlő kötelességek alapján kell megoldani; a politikai paritásnak feleljen meg a pénzügyi terhek paritása. Ezt a felfogást vallja magáénak

a németek egy része is. Mert bár sajátos dolog, de úgy van, hogy a csehek és németek szörnyen veszekednek egymással, s nem férnek meg egymás mellett még a temetőben sem, de igen szépen egyetértenek mikor arról van szó, hogy támadják a magyart.

Ettől a támadástól különben nem ijedünk meg nagyon. A mostani kiegyezésért ugyan sajnálnánk nagyobb áldozatokat hozni, — de ha igazán meg lenne a politikai paritás, ha csakugyan egyenlő jogaink lennének nemcsak a papiroson, hanem az életben is, akkor mi sem vonakodnánk az egyenlő kötelességektől.

Alighanem úgy is az lesz vége a mostani kiegyezési tárgyalásoknak, hogy egyenlő kötelességeket ró reánk a viszonyok kényszerítő hatalma, — de nem a mostani paritás alapján.

Mert, hogy a kiegyezési javaslatok nem mennek át az osztrák parlament tárgyalásain, az több, mint bizonyos.

Thun gróf miniszterelnök azt gondolta, hogy a nyelvtörvényjavaslat előkészítésére indítványba hozott bizottsággal feltalálta Kolumbusz tojását, — azonban még nagyon messze vannak osztrák szomszédaink attól, hogy csak a nyelvbizottságot is megalakíthassák. Eddig nem kevesebb, mint 63 szónok van feliratkozva ahhoz az indítványhoz, hogy nyelvbizottságot alakítsanak-e vagy ne. Ha ennek a nyelváradatnak vége lesz és ha a végeredményben elegendő lesznek az ellenzék követeléseinek, — akkor elérkeznek a kezdet kezdetéhez, hogy t. i. a kiegyezési

javaslatokat napirendre lehet tűzni. Ettől pedig még nagyon messze van az, hogy a tárgyalás sikerre is vezessen.

A magyar kormány maga sem bizik abban, hogy osztrák kollégája keresztül vihesse a javaslatokat. A félhivatalos lapokban napról-napra más és más tervek merülnek fel a kormány terveiről és előkészületeiről. Legujabban a provizoriumnak még esztendőre való meghosszabbításáról van szó, hogy mikorra a külállamokkal kötött szerződéseink lejárnak, akkor nyitsuk meg Ausztriával is a kiegyezést. Igaz, hogy ez ellentétben áll az 1898. I. törvényzikk betűjével és szellemével is, de már megszoktuk, hogy ilyen tervek is kikerülnek a törvénygyártás műhelyéből. Másrészt előkészítik az önálló rendelkezésre vonatkozó javaslatokat is, — jó is készen tartani, mert alighanem szükség lesz rá.

A múlt héten a magyar képviselőházban rögtönzött kiegyezési vita azt mutatja, hogy nálunk sem fog éppen simán menni a dolog. Mert Apponyi kijelentette, hogy nem lesz hajlandó ismételni a decemberben nyújtott támogatást.

Nem lehetetlen tehát, hogy a csehek kívánsága teljedni fog az egyenlő jogok, egyenlő kötelességek alapján, de egy kicsit más formában.

**A stubnyai választás.** A stubnyai választókerületben — amint táviratilag értesülünk — a nagyszámú közönség részvétele mellett tegnapi tartott értekezleten J u s t h Ferenczet, szabadelvű párti programmal, nagy lelkesedés közt képviselőnek jelölték.

## A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

## Négerek Nagy-Asszonya.\*

— A Mária-tisztelet zsengei Ugandában. —

— mindnyájan állhatatosak valának az imádságban — Máriaival, Jézus anyjával. —

A kath. egyház bölcsője fölött Jézus anyja örködött; a pogányok között a kath. egyház és a Mária-tisztelet ma is egyszerre vernek gyökereket.

Közép-Afrika nagy tavai mellett fekszik Uganda királyság, melynek lakosai az u. n. bagandák oly élő, állhatatos hittel fogadták a kath. vallást, hogy érette százával szenvedtek vértanú halált. Meglepte a világot, hogy napjainkban szerecsenek lépnek nyomdokaiba a katakombák egyházának. Nem történhetett ez másként: a bagandák buzgó tisztelői a »vértanúk királynéjának.«

Amely nap a pogány baganda keresztet vet, bűbájos varázsszöveget valamelyik bokorba dobva megy a hithirdetőhöz Mária érmét kérni; amint az ugandai nő elhatározta magát, hogy megis-

merkedik a kath. vallással, nincs előtte becsese az üvegyöngy nyak-füzérnek, az elefántcsont karperecnek, hanem a Mária érmét áhítja; örömtől ragyogó ábrázattal lépked a néger hajadon, ha mellén csillog a piros szalagon nyakába akasztott Mária érmé; ünnepi díszben látva magát, elégedetten mondja bámulóinak: lero mpomye (ma szép vagyok).

Egy-egy vasárnap, mikor az oktatás végével kilép a hithirdető a missió-ház eresze alá, a várakozó tömegben sok száz nő emeli magasra fekete magzatát érmét kérve gyermeke és maga részére. A barna cseppségek mind nyújtogatják kezecskéiket, de az anyának be kell érnie igérettel, a kicsikének áldással, mert Ugandában kevés a Mária érmé; száz közül egy kettőnek jut.

Hányan jönnek gyalog 8—10 óra távolságból a missióra, emelve fejkön nagy csomó banán gyümölcsöt vagy hozva kis kosárban egy két tojást ajándékba, hogy Mária érmét kapjanak. Az érmét rögtön nyakába akasztja az illető; nagy örömeben még a köszönést is feledve, siet haza.

Nem áll egy missiónak sem rendelkezésére elegendő érmé.

A Maszaka közelében levő »Boldogasszony-missió« hithirdetője fájlalva említi, hogy részükre minden karavánnal 10 ezer érmének kellene

érkezni, de a költségvetés évenként legfeljebb ezer darabot bír meg.

A keresztségre jelentkezők annál tüzeesebb hivatású Mária-ábrák, minél közelebb jutnak a keresztség napjához. Említett missió állandóan 1500 pogányt készítenek a hithirdetők közvetlenül elő a keresztségre; mikor 300 részesült a szentségben, helyüket más 300 foglalja el. Vannak a jelöltek között nemes urak, parasztok, öregek és gyermekek, igen sok legény és hajadon; nem lehet azt szóval kifejezni, mily rajongó a kegyelet és tisztelet Mária iránt a jelöltek e nagy sokaságában.

Mikor délelőtt véget ér a tanítás, mennek, amint ők mondják, »tisztelegni Szűz-Mária színe elé.« Egyik részük futva, a másik lépve megy föl 10—20 fejből álló csoportokban a missió előtt emelkedő dombra, mialatt karban ismételik a katekizmusból föladvott leckét. Amint fölér egyegy csoport a dombtetőn álló kápolnához, letérdelnek kívül, mert pogányok lévén még nem szabad belépniük. Elmondanak egy Miatyánkot és Üdvözetet, azután fönhangon mondja el mindegyik szíve kívánságát a Szűz-Anya előtt; százszor is megismétli könyörgését esdeklő szavakkal. A hó imák és fohások veleje: Szűz-Anyám! könyörülj rajtam; nyerd meg nekem a keresztség malasztját.

SZALMAKALAP

készítményeimet a  
t. vevőközönség  
kényelmére

REICHARD

áruházában

Nagyvárad Fő-utca, Orsolya-zárda épület,

helyeztem el, hol egyes darabok is  
gyári árban árusíttatnak.

Tisztelettel

FRIEDLÄNDER HERMANN.

Telephon összeköttetés!

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

## A háború.

A tegnap eseménye — ha nem is döntő jelentőségű — mégis komolyabb fordulatot jelent a megindult háboruban.

Tény az, hogy két helyen is vívtak tengeri csatát az ellenséges hajók. Filippi-szigeteken és Manilla előtt. Hogy döntőleg kié eddig a győzelem azt éppenséggel nem tudhatjuk; mert hiszen a helyszínéről jött táviratok erősen ellentmondók, már a szerint, hogy a Reuter (amerikai), vagy pedig a Fabra (spanyol) ügynökségtől eredtek légyen. Természetes, hogy a Reuter táviratai szerint minden vonalon az amerikai hajók győztek s a spanyol hajók vereséget szenvedtek. A Fabra táviratai pedig éppen ellenkező színben tüntetik fel a dolgot.

Már most igazán nem tudhatjuk, melyik távirat-csoportban bizzunk meg jobban? Ugy gondoljuk azonban, hogy talán egyikben sem; legfeljebb csak úgy, kivonatossan.

S a sokféle értesülés kvintesszenciája végre is oda lyukad ki, hogy két helyen komolyabb ütközet volt; az amerikai hajók mindkét helyen vereséget szenvedtek, de a spanyoloknak is drága volt ez a győzelem, sok ember és sok hajó tökéletes elpusztulásával járt.

Ami a hatalmak interveniálását illeti, az csak nagyképű mesebeszéd.

Éppen úgy interveniálnak a nagyhatalmak itt is, mint a görög-török háboru alkalmával; akkor tudniillik, mikor már az interveniálásra bizony éppenséggel semmi szükség nincs.

Bizony Spanyolország magára van és csakis magára lehet utalva és semmiféle más nagyhatalom barátságos jóindulatára.

Nagyon szép az erkölcsi értéke annak, amit a háboru megindulása óta kivivott. Hiszen bizonyos, hogy óriási erővel áll szemközt; de bizonyos az is, hogy annál dicsőségteljesebb az a magatartás, amelyet tanusított.

Itt adjuk különben a legujabb keletű táviratokat, budapesti tudósítónk nyomán:

**Madrid, május 2. (Saját tud. táv.)** Blanco tábornok havannai hivatalos távirata jelenti: A Cienfuegos ostromzását teljesítő ellenséges hajók elfogtak egy spanyol kereskedelmi hajót, a mely alkalommal egy ezredest, egy orvost, hat tisztet és három altisztet foglyul ejtettek. A többi utasoknak megengedték, hogy a hajóról eltávozzanak. Az utasok vallomása szerint az »Argonanta« spanyol hajót amerikai matrózok kifosztottak.

**New-York, május 2. (Saját tud. táv.)** A „Topeka“ amerikai czirkáló hajó, amely azelőtt Perué volt, ide érkezett.

**New-York, május 2. (Saját tud. táv.)** A „The Journal“ hongkongi távirata szerint ott az a hír kering, hogy Manila mellett elkeseredett tengeri csata volt, a melyben az amerikaiak győztek volna. Az ütközet rövid, de élénk volt. A Reuter-ügynökség ehhez a jelentéshez megjegyzi, hogy ezek a hírek Washingtonban nem találtak hitelre.)

**London, május 2. (Saját tud. táv.)** A Reuter-ügynökség jelentése szerint Londonban az a hír van elterjedve a Filippi-Szigeteken ütközetre került a dolog, a melyben az amerikaiak két hajót és 500 embert vesztek volna. A spanyol hajókat egy részét 2000 matrózzal tükre tették. A New-Yorkból szerzett értesülésekből az tűnik ki, hogy ott a csatáról semmit sem tudnak.

**Madrid, május 2. (Saját tud. táv.)** Manilából érkezett magántávirat szerint az amerikai hajóraj reggel 50 órakor

megjelent a Cavite-öböl előtt és élénken kezdett ágyuzni a spanyol hajórajra és csődökre. A Don Juan d »Ausztia« spanyol czirkáló hajó erősen megrongálódott. A hajó parancsnoka életét vesztette. Egy hajót felgyújtották. Az a mert, jeientékeny sérüléseket szenvedett.

**Madrid, május 2. (Saját tud. táv.)** Manilai hivatalos távirat jelenti: A múlt éjjel fél 12-kor ágyulövések jelezték, hogy az ellenséges hajóhad a kikötőkbe akar behatolni. Ma reggel megjelent az amerikai hajóraj Cavite előtt. Az arzenál és a spanyol hajóraj tüzeltek az amerikaiakra. Hosszabb ütközet után az ellenség kénytelen volt visszavonulni és reggel 9 órakor az öböl nyugoti része felé távozott s az idegen kereskedelmi hajók mögött foglalt állást. Az ellenség óriási tulsulya következtében hajórajunk meglehetősen erősen szenvedett. A »Krisztina« hajón tűz támadt. Egy másik hajó légberöplött. Veszteségük jelentékeny. A halottak között van a »Krisztina« parancsnoka is.

**Madrid, május 2. (Saját tud. táv.)** Manila mellett második tengeri csata is volt. Az amerikai hajóraj nagy veszteségeket szenvedett. A »Mindanao« és »Ullo« spanyol hajók könnyebb sérüléseket szenvedtek. Bermejo tengerészügyi miniszter üdvözölte a tengerészetet hősiességéért.

**Madrid, május 2. (Saját tud. táv.)** A tengerészügyi miniszterhez érkezett távirat szerint az amerikai hajóraj a Cavite előtt vívott makacs ütközet után kénytelen volt visszahúzódn. Az elesett parancsnok, a »Christna« czirkálóhajó parancsnoka volt, a mely hajóra a tenger nagy lobogója volt felvonva. A spanyolok vesztesége jelentékeny. A táviratok megerősítik, hogy az amerikai hajóraj is sokat szenvedett.

**Madrid, május 2. (Saját tud. táv.)** A Fabra-ügynökség jelenti: Nehány mi-

Európai fülnek szokatlan ennyi gyermeket asszonyt, férfit ily lármásan hallani, de a Szűz-Anyának bizonyosan kedves a lelkesült sokaságnak ilyen imája is.

Ezek a négerek máskülönben fukarok az emberek iránt való szeretet és hálát illetőleg; mihielyt azonban a Szűz-anya tiszteletéről van szó, megtalálják a leggyöngédebb kifejezéseket. Köztük a Bold. Szűz a gyermeknek: *mama*, a leánynak: *nővér*, *anya*, a legénynek: *meny-asszony*, az öregnek: *nagymama*. Hallani amint az aggok a Szűz-Anyát: *gyermeköknek*, *unokájoknak* nevezik. A néger ilyen szerelmes szavakkal csak azt illeti, aki szívének legdrágább kincse. Ami gyöngédség és költészet a négernek szívében megfogamzik, az mind a Szűz-Anyáé.

A híthírdetők Ugandában is tartanak évenként egy hétig szentgyakorlatot. Említett missián, egyik híthírdető az ő szentgyakorlata alatt a Mária kápolna sekrestyéjében töltötte a déli-éltti órákat. Mert a négerek nem is gyanították, hogy valaki a kápolnában tartózkodik, az illető híthírdető akarata ellenére fül- és szemtanuja volt a Mária-tisztelet megindító nyilatkozatainak.

Jön egy szegény asszony; bedob az ablakon az oltár elé 15 »kauri« csigát e szavakkal: »Édes Szűz-Mária! 20 kaurit ígértem neked, ha a kereszstelendők közé bejutok; meghallgattad kérésemet, de csak 15 kaurit tudtam hozni; a többi ötöt összekoldulom, hogy megfizessem tartozásomat.« Az asszony mellett ott állt 14 éves fia is. »Csak imádkozzál még, bízattat anyját, mert a Sz.-Mária mindent megtehet.«

Máskor egy legény örömeiben táncot lejt a kápolna előtt, mert Mária meghallgatta kérését; a nézők mulatnak e szokatlan tiszteleten, de csak annyit jegyeznek meg rá: »Munnafé asanijuse« (barátunk elégedett).

Majd érkezik egy csapat jelölt, akik megállták helyüket a próbatéren a katekizmusból; lelkendezve, az örömtől mintegy önkívületben rebegnek hálát élő hittel, ingatlan bizalommal a Szűz-Anyának.

A Mária-kápolna dombon áll; a tövében fekvő völgyet kunyhók tarkázzák. Amint virrad, fölérkezik az első jelölt a kápolnához és vissza-kialt a völgybe: »Hahó! pájtás!« A vesszőből font ajtók egyike mögül férfi lép ki és kérdi föl a dombra alig vergődő hangon: »Mi baj?« — Tudod-e a tegnapi leckét? — »Hogyne tudnám.« — Hát mi a szentség? — »A szentség Krisztus Urunktól rendelt látható jel.« — Helyes! Üdvös-e segítségül hívni Szűz-Máriát és a szenteket? — »Nagyon üdvös...« — Szeretted-e a Bold. Szűzet? — »Szeretem.« — Én is szeretem. Mig nem kezdődik a tanítás, egymást érik az ilyen párbeszéd, melyekből nem hiányzik soha Mária édes neve.

Egyik nap, beszéli a híthírdető, imádkoztam az oltár előtt; néhány asszony a kápolna előtt térdelve ájtatoskodott; egy közülök fölkel és fiacskáját a kápolna ablaka elé emelve mondá: »Péterkém, mondd a Szűz-Anyának: mamám szeretlek.« Nem tehettem róla, föltekinték; a szellő e pillanatban lendítvén egyet az ablak függönyén, megláttam a mosolygó fekete angalt, amint nagy szeméit a Mária-szoborra meresztve, kacsoival az ablak-rácsba fogódz-

kodva, gagyogta: »Mamám! Szűz-Mária, szeretlek.« Mikor a földre tette az anya a kisdedit, így szólt hozzá: »Péterke, láttad, hogyan mosolygott a Szűz-Anyá.«

Pedig ez az asszony még nem is volt megkeresztelve.

A megkeresztelt bagandák még buzgóbbak a Szűz-Anyá tiszteletében avval a külömbiséggel, hogy az érem mellett a Szűz-Anyá iránt való szeretet a szentolvasó kegyelésében fokozódik. Mihielyt remélheti a jelölt, hogy a három próbaév letelte után részesül a keresztségben, gyűjt az erdőben egy bokorról csontkemény, szénfekete magvakat, melyeknek »malanga« a nevök; válogat azután az Ukereve tó lápos helyén a »kibbo« nevű káka szálaiból minél hosszabbakat. A káka-bél elég puha és szálas, hogy zsinórt lehessen belőle sodorni; az átlukasztott »malanga« szemeket tizenként erre a zsinórra fűzi föl. Jóval a keresztség előtt elkészíti minden jelölt a szentolvasóját, de, mert még nem imádkozza, beköti »lubugo« nevű ruhájának egyik csücskébe. A keresztség után már a templomban kiveszi és nyakába akasztja olvasóját, melynek neve azután »luzamba« vagyis nyakdisz.

Legboldogabb, aki Európában készült valódi szent-olvasó birtokába juthat. A gyermekek annyit rimánkodnak egy olvasóért, hogy a híthírdető olykor futva menekül, mert nem adhat nekik. A legény, hogy olvasóhoz jusson, beáll kereskedőnek; megvesz intén a tőparton egy-két halat, hogy csekély haszonnal eladja a faluban; ezt addig ismétli, míg marad kezében annyi »kauri« csiga, hogy vehet szentolvasót.

niszter, a kiket megkérdeztünk, közölte velünk, hogy a Manilából érkezett hírek szomorúak, de becsületére válnak hajóhadunknak. Bermejo kijelentette, hogy az ütközetről részleteket nem mondott, annyit azonban mond, hogy a jelentések az eddig ismerteken nem változhatnak.

**Key-West**, május 2. (Raját tud. táv.) 2200 kubai, a kiket az amerikaiak fegyverekkel és hadi felszereléssel láttak, el, haladéktalanul Kubába indul. Később még többen mennek utánuk.

**Berlin**, május 2. (Saját tud. táv.) Holleben német nagyvövet a kormány utasítására a többi könettől egyetemben felszólalást tett az amerikai kormánytól a tonna-illetékek tervezett felemelése ellen. Washingtonból érkezett jelentés szerint a szenátus elhatározta, hogy ebben az ügyben első sorban az idegen hajóstársaságok képviselőinek véleményét fogja meghallgatni.

**Madrid**, május 2. (Saját tud. táv.) A manilai tengerészeti hivatal a következő jelentést közli: Éjféltől sikerült az amerikai hajóhadnak a kikötő bejáratát hatalmában ejtenie. Hajnalhasadás előtt 8 amerikai hajó állott csatavonalban Cavite előtt. Fél 8 órakor reggel a »Christina« czirkáló hajó eleje kigyuladt. Nemsokára a hajó hátsó része is lángban állott. Montejó ellentengernagy a vezérkarral az »Isla de Cuba«-ra ment. 8 órára a »Christina« és »Casilla« czirkáló hajók teljesen leégtek. A többi hajó, a melyek sérüléseket szenvedtek, visszavonult a bacoibólbe. Néhányat közülök el kellett sülyeztetni, nehogy az ellenség kezébe kerüljenek. Veszteességünk jelentékeny. Cadasso kapitány is elesett.

**Páris**, május 2. (Saj. tudósít. táv.) Egyes hatalmaknak a spanyol-amerikai háboruban való kifejezett állásfoglalásáról szóló jelentésekkel ellentétben a »Temps« tudni véli, hogy a hatalmak bevárják az alkalmas időpontot arra, hogy a béke

érdekében interveninak. A hatalmak nyíltan készülődnek a hadviselő államoknak saját beismerésük szerint szükséges közvetítésre.

**Key-West**, május 2. (Saját tud. táv.) A »Eovte« torpedónaszád tegnap elfogott egy spanyol gőzöst, amely Havannába igyekezett jutni.

**London**, május 2. (Saját tud. táv.) A Reuter ügynökség jelenti Liszabonból: Tegnap az a hír terjedt itt el, hogy az amerikaiak a Filippi szigeteinél vereséget szenvedtek és 5 hajót elvesztettek volna. A hír azonban mindeddig nem nyert megerősítést.

## Biharvármegye közügyei.

### A közigazgatási bizottság ülése.

— május 2.

A Vármegye közigazgatási bizottsága, a vármegyeház kistermében, ma délelőtti tartotta meg rendes havi ülését.

Jelen voltak: dr. Beöthy László főispán elnöke alatt Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, dr. Wallner Ödön tb. t. fő-ügyész, Hranyiczky Károly árvaszéki ülnök, dr. Popovits György t. főorvos, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós pénzügyigazgató, dr. Perjéssy Mihály kir. ügyész, Patras József kir. mérnök, id. Gálbory Sámuel, Balázsházy Bertalan, Ertsey Géza, Hegyesi Márton, id. Markovits Károly, Orley Kálmán, Radnai Farkas, Szabó József, Szász Agoston, gróf Tisza Kálmán, valamint alispáni előadókként Baranyi András, Keszthelyi Zoltán és Czifra Kálmán aljegyzők.

#### Az alispán havi jelentése.

A közegzségügyi állapot kedvezőtlenebb volt mint az előző hónapban, ugyanis a hivatalos orvosok 4.178 beteget gyógykezelték és így 587-el többet mint márczius hónapban. Uralkodó kórokként valamennyi járában az emésztési és légzési szervek bántalmi fordultak elő, elég kedvező lefolyással.

#### A kir. tanfelügyelő jelentése.

E szerint április hónap folyamán megvizsgáltattak Élesden az állami óvoda, Tinódon,

Esküllön, Nagy-Tóthfaluban és borszezen az állami fiu- és leány illetve elemi vegyes iskolák, valamint Kővágón a róm és gör. kath. elemi vegyes iskolák s mindezeknél általában kielégítő eredmény tapasztaltatott.

#### A kir. ügyész jelentése.

E szerint a nagyváradi kir. törvényszék fogházában a lefolyt április hónapban letartóztatva volt 423 férfi és 69 nő. A hónap végén letartóztatva maradt 215 férfi és 42 nő.

A rab kórházban 16 egyén ápoltatott; — halálozás nem történt.

A munka keresmény 122 frt 57 és fél krt tett ki.

#### A kir. pénzügyigazgató jelentése.

E szerint a lefolyt márczius hónapban befolyt:

|                                |                       |
|--------------------------------|-----------------------|
| egyes adók címén               | 19.618 frt 09 kr.     |
| hadmentességi díj címén        | 196 frt 48 kr.        |
| fogyasztási és ital adók címén | 192.349 frt 51 kr.    |
| bélyek és jogilleték címén     | 25.761 frt 34 1/2 kr. |
| dohány jövedék címén           | 199.763 frt 66 kr.    |
| bélyek és jövedék címén        | 24.369 frt 31 1/2 kr. |

A lefolyt április hónapban ideiglenes házadó mentesség 106 esetben, fizetési halasztás pedig 4 esetben engedélyeztetett.

A személyi ügyeket illetőleg megemlíti a jelentés, hogy Fauszt Elek p. ü. igazgató helyettesnek Torontál vármegyében történt kirendelése folytán az itten p. ü. igazgató helyettesítői ellátása céljából pályázati hirdetmény kiadásátatott s hogy több hivatal szolga áthelyeztetett.

#### Tanügy.

Berettyó-Szent-Márton község az óvónői állás betöltésére utasított.

A kristyóri g. kel. tanítói fizetés 120 frt, a sárszegi g. kath. tanítói fizetés 100 frt, az értarcsai g. kath. tanítói fizetés 155 frt 22 kr. állami segélylyel leendő kiegészítését kérő folyamodványok a vall. és közokt. miniszterhez felterjesztettek.

A szakáli ev. ref. tanítói fizetés kiegészítésére megállapított összeg folyósítása iránt, a miniszterhez felirat intéztetett.

Piskolt községnek a tanítói 50 éves közpótlék alól való felmentését kérő folyamodványa elutasított.

Az ér-olaszi, fegyverneki, széplaki és szentjobbi tanítói fizetések kiegészítésére szolgáló államsegély elszámolása tudomásul vétetett.

Lüki község néhány lakosának az állami iskola felállítására ellen beadott kérvénye a kir. tanfelügyelőnek kiadatott.

Ha Ugandában a kereszténynek választani kell, új ruhát vegyen-e a rongyos helyett vagy szentolvasót, egy percig sem tanakodik; ha figyelmeztetik az esők miatt hűvös időben, hogy fogyatékos ruhájában megfázik, azt feleli: »Szapule eszinga byonna« (a szentolvasó mindennél többet ér).

Látni néha vedlett ruhában legényt, hajadont, akiket egykét nap előtt ujdont új »lubugo« diszített, melyet azonban eladtak, vagy becseréltek, hogy olvasójok legyen; mikor az ilyen keresztényt hűvös éjszakán fölébreszti a hideg, szívéhez szorítja kincsét és dideregve rebegi: »Szapule eszinga byonna« (a szentolvasó mindennél többet ér).

A kath. bagandák mindegyike, törzsfe és szolga nyakában viseli a szentolvasót; a különbség csak az, hogy a nemesurak olvasójának nagyobbak a szemei. Ha oly szegény is a baganda, hogy olvasójának szemei csak »malanga« magvakból vannak, olyan büszke erre a jelvényre, mint Európában az iskolás gyermek a szorgalomjegyre vagy a kiszolgált harcos a hadi éremre.

A baganda a szentolvasót imádkozza is. Az illető hithirdető meri állítani, hogy Buddu tartomány 15 ezer kath. hive között nincs egy, aki a szentolvasót naponként el nem mondaná; tetemes a számuk azoknak is, akik naponként elimádkozzák az örömdetes, fájdalmas és dicsőséges szentolvasót. A kápolna reggeltől késő estig tele van ájtatoskodókkal, akik a Mária szobor előtt térdelve mondják a szentolvasót. Vasárnap együtt elimádkozván a szentolvasót, Mária éneket zeng az ájtatos nép.

A kath. baganda életének tengelye a Bold. Szűz tisztelete; ami jóban részesül, azt mind a Szűz-Anya pártfogásának köszöni; ha épen jön meg a háborúból, szerencsét kívánó feleinek ezt szokta mondani: »A Szűz Anya oltalmazott. Köszönöm, hogy esedeztetek érettem nála.« Ha elefántot volt leűtni a vadász és agyart cipelt az erdőből haza, ezt a zsákmányt becsereéli szövetekért, de a legszebb darabot felajánlja Mária tiszteletére, *mivel megsegítette*. Ha kereskedésbe fogott és becsületes uton hasznót szerzett, örvendező családjá a sikert annak tulajdonítja, hogy Mária pártfogolta, ő pedig ismétli, hogy a Szűz-Anya segítette meg. A gyermekágyas anya, a lábadozó beteg, a bármely bajtól megmenekültek: a Mária szobor lábaihoz teszik le hálájuk koszorúját.

Mikor a baganda levelet ír — és Európában nem is álmodják, mily nagy Ugandában a levélforgalom — tehát mikor a kath. néger levelet ír, a befejezésből nem hiányzanak e szavak »a Bold. Szűz oltalmába ajánlottan vagyok stb.« Legyen a levél még oly rövid, talán csak egy kártya, a Bold. Szűz dicséretét hirdető szavak nem hiányzanak benne.

Nehogy valaki a bagandára vonatkoztassa Urunk szavait: »E nép ajakival tisztel engem, szíve pedig távol van tőlem,« mert a bagandánál a Mária-tisztelet szívből fakad, erős hitből táplálkozik, azért áldozatkész is.

Szavakon kívül cselekedetek bizonyítják, hogy Uganda kath. négeréinél a Mária-tisztelet nem érzélgés. Vannak e hívek, különösen a nők között akárhányan, akik szombaton csak egyszer, és pedig napnyugta után vesznek

magokhoz eledelt; mások e napon megtartóztatják magokat minden nyálánkságtól. Teszik ezt Mária tiszteletére. Vannak olyanok is, akik hetenkint egy éjszakát imában töltnek el a Mária kápolna előtt térdelve; pedig Ugandában az éjjelek néha hűvösek, a harmat pedig fölér gyöngye esővel. Vajmi szegény ez a nép, de még a kevésből is tud áldozatkész lenni. Ha a gyermek egykét »kauri« csiga birtokába jut, a legszébbet leteszi a Mária-oltár lépcsőjére; pedig az ilyen gyermeknek minden vagyona egy darab szövet ruhának. Legmeghatóbb, mikor öreg asszonyok megtagadják magoktól a sót és dohányt, hogy egykét »kauri«-t tehessenek Mária oltárára. Mikor új kápolnát kellett építeni téglából a Bold. Szűz tiszteletére, 40 ezer »kauri« gyűlt össze; a »kauri« értéke 1/5 krajcár, az összeg tehát pénzünk szerint csak 80 frt volt, de Ugandában ez nagy vagyon. Ez az áldozatkész hála volt a Szűz-Anya közbenjárásáért. Ugyanis évek óta nyomorgatta egy neme a pestisnek az országot; midőn 1895 elején a ragály veszedelmes alakot öltött, és az orvosi-lag is képzett hithirdetők tanácsalanul álltak szemközt a hiveiket tizedelő ellenséggel: elhatározták, hogy a »Betegek gyógyítója« segítségét nyilvános könyörgéssel eszközlik ki. Előzetesen 3 nap böjtölvén a hívek, vasárnap, február 24-én körmenetet tartottak Mária tiszteletére; a böjt oly szigorú volt, hogy még palma-bort sem ittak. Ez alkalommal tette a nép azt a fogadalmat, hogy téglá kápolnát emel Mária tiszteletére, ha közbenjárása megszünteti a járványt.

Az ájtatosság után 2 hétig nem fordult

### Posta-ügyek.

Dancsháza községnek a b.-tordai posta kezeltére történt beosztása meghirdetett.

Hosszu-pályi községnek a posta ügyben kelt nyilatkozata pótlás végett a főszolgabírónak kiadatott.

Hajdu-Bagos községben a posta hivatal felállítására véleményeztetett.

### Adóügyek.

Mann Ferencz körjegyző rendbirság ügyben beadott fellebbezésének részben helyadatott.

Kovácsnay Marczel székelyhídi lakosnak adóleírás és Kádár Kálmán fekete-győri lakosnak vadászati ügyben beadott fellebbezései elutasítottak.

Sichermann Sámuel brátkai lakosnak III. oszt. kereseti adóügyben ellene beadott fellebbezésnek hely adatott.

Zsug Tyódor venteri lakosra kiszabott vadászati jövedéki bírság egy napi elzárásra változtatott át.

Márkis Juon márkaszéki, Pável Vaszali bokkiai, Pregely Mojszi és Aga Vaszali kreszulyei, Dancse Bálint pocsalevesdi és Fassei Mária burgai lakosok ingatlanait terhelő kincstári követelések behajtása céljából, a dologi végrehajtás elrendeltetett.

Grek Anyiska márkaszéki, Hillinger Farkas rossiai és Glück Sámuel nagyszalontai lakosokat terhelő és 100 frton felüli adóhátralékok leírása iránt a pénzügyminiszterhez felirat intéztetett.

Feldmann Adolf érmihályfalvai lakos terhére 46 frt 18 kr. adóhátralék bevehetlenség címén leiratott.

## A Mese-Világ matinéja.

Nem régen tűnt fel a Mese-Világ első száma s ma már egész kis armádiát vezet az apró olvasókból, kik egy szavára tűzön-vizen, vagy akár száz lépcsőn keresztül mennek oda, ahová kis lapjuk hívja őket, sőt viszik a mamát és a nagyobb testvéreket is, mikor meg-elevenedik a Mese-Világ és nem ir, hanem beszél, mint a vasárnapi matinén.

Nagyok és kicsinyek egyenlő számban siettek erre a matinéra. Sokat vártak tőle és nem hiába vártak.

Nem csak írni tudnak a Mese-Világ munkatársai, de ha felvonulnak, ha látjuk, hogy kik irnak a lapba, kik buzgólnak érte, akkor

elő betegedés, sem haláleset; az összes betegek kigyógyultak orvosság nélkül.

Már abban reménykedett a nép, hogy a járvány végleg megszűnt, midőn százával betegedtek meg ismét az emberek; meg nem halt azonban senki.

Julius 15-én tették le a kápolna első tégláját; november 10-ig csak 2 haláleset fordult elő. A kápolna oly gyorsan épült, hogy Kisasszony napján 15 ezer baganda jelenlétben megáldhatta egyik hithirdető. A beszentelés után fölolvasták azt az írást, melynek erejénél fogva a missió lekötelezi magát a Bold. Szűz tiszteletére. A nagy sokaság néma tisztelettel hallgatta a fölolvast, végeztével pedig háromszor sortűzet lőttek a fegyveresek.

\* \* \*

Az európai hívek épülésére írta meg az illető hithirdető, mily lelkes tisztelői a négerk Mariának; de megírta abban a reményben is, hogy a nagyvilág kath. hivei között akadhat Mariának földi javakkal megáldott tisztelője, aki nem sajnál szerezzen hitokonaitól egykét száz szentolvasót és néhány ezer Mária érmet. Megjegyzí még az illető hithirdető, hogy a bagandák leginkább a fekete szemekből fűzött olvasót áhítják; zsinór helyett az erősebb drót fűzést kedvelik. Mégis főkélléke nálok az olvasónak, hogy nyakukba akaszthassák; az u. n. kézi-olvasó nem is használatos köztök.\*

\* A szerkesztőség bátorodik megjegyezni, hogy a vitelér körülbelül az értéknek ötszöröse, mert Zanzibártól a tavakig mindent emberek szállítanak hátukon, illetőleg fejükön.

tűnik ki igazán, mily előkelő gárda varázsolja elő a Mese-Világot és meggyőződhet mindenki róla, hogy nyugodtabban egy gyermek lapot sem adhat a gyermek kezébe, mint annak az író gárdának a lapját.

Öröm volt végig nézni azon a pompás közönségen, mely a Csarnok nagytermében erre a matinére egybegyűlt? Az öltözékek egy-egy mű remek, a kalapok igazi tavaszi reprezentáltak virágaikkal, nem is mérsékelt ég övi, de tropikus tavaszt s a hölgyek így egy koszoruba! Ah ez volt a matiné legszebb meséje.

Egy aranyos kis leányka lépett először a dobogóra. Elmondta a matiné programját. Tündér országból jött — elhittük neki — lilium kocsiban, cserebogarak húzták ide hegyen-völgyön át. Nálunk a lelkes ifjuság helyettesíti a cserebogarakat, ők szokták húzni a tündérek kocsiját. Nem rossz ekvipázs csere s ilyen bájos szereplés után könnyen meg szokott esni.

Leander is megérezte a tavaszt és szép virágot, tarka mesét hozott a gyermekeknek.

Ritók Emma k. a. pedig össze gyűjtötte a virág tündéreket és olyan bált rendezett nekik, hogy a rendezésért diszpolgárságot érdemelt volna abban a világban.

Szunyoghné urnő hegedű játéka következett: az előbbi számban rendezett tündér bálhoz — méltó muzsika, művész játék, meleg érzés. Óriási siker és taps kísérte ezt a számot.

Fehér Dezső versére minden sablonos dícséret nélkül, csak annyit, hogy verse igazi remek a gyermekirodalomban.

Edelmann dr. fölolvastása több figyelmet érdemelt volna, de hát szünet nélkül — hosszú is volt egy kicsit a programa.

Mendelényi mint Buksi egy csomó beteg állatot, mellbeteg jegesmedvét, étvágytalan farkast, sánta kigyót stb. operált végig meséjében igen jó sikerrel. Honoraiuma taps volt.

Nuszbek érzéssel s kitűnő rimeléssel megírt verse után Papp János beszélt Hüvelyk Matyiról, a kis hallgatók nagy öröme.

Gara bár a program végén, de mégis nagy figyelem közepette olvasott, illetve pompásan szavalt egy pár kedves verset.

A zár szám a trombita symphónia szépen sikerült.

A közkedveltségű Mese-Világ pedig a megjelent apróság sugárzó arcáról olvashatta a kritikát. P.

## UJDONSÁGOK.

### TÁJÉKOZTATÓ.

Május 4. Papp János sajtópere.

Május 5. Közigazg. bizottsági ülés a városházán d. u. 3 órakor.

Május 5. A városi árvaházi választmány ülése a városházán d. e. 11 órakor.

Május 6. Nagyvárad jogügyi szakbizottságának ülése d. u. 3 órakor.

Május 8. A lövész-idény megnyitása.

Május 9. A városi jog- és pénzügyi szakbizottság ülése d. u. 3 órakor.

Május 11. Klingenspök Károly sajtópere.

Május 12. A „Bihoreana” román bank alakuló közgyűlése a Zöldfában d. e. 9 órakor.

Május 12. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

Május 14. Vívó-verseny a Zöldfában.

Május 18. Liptay István sajtópere.

Május 25. Nyíray Elek sajtópere.

Május 29. A gyorsíró-kör Stolicse-ünnepélye.

Regészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

\* Regényünk. A mai számunkban kezdjük meg legújabb regényünk közlését. Az érdekesítő, mindvégig ötletes, változatos fordulatokban gazdag regény világhírű humoristának Mark Twain-nak műve. Sokkal ismeretesebbek Mark Twain-nek regényirói jeles tulaj-

donságai, semmint azokat bővebben kommentálni szükségesnek tartnók. Csak annyit jegyezzünk meg erről a regényről, hogy méltán sorozzák azt Mark Twain legjobb művei közé. A fordítás a mily há, olyan jó is.

\* Uj kanonok. Király ő Felsége a nyitrai székes káptalanban megüresedett ifjabb meszterkanonoki állásra Nécsey András cz. prépost és nyitraalsóvárosi esperes-plébánost nevezte ki.

\* Az illeték egyenértéknek újabb 10 évi érvényű kiszabása most van folyamatban. Tudomásunk van már több esetről, hogy a kivető pénzügyi közegeknek duplán fogott a tolla, mint az egyszeri korcsmáros krétája. Az adó-alap jól van felvéve, az illeték egyenértéki százalék is jól van kitüntetve, hanem az illeték egyenértéki adó pl. ingóvagyonnál a kitüntetett törvényes  $\frac{2}{10}$ -ed százalék helyett  $\frac{1}{10}$ -ed százalékkal, vagyis éppen kétszeresen van számítva. Ha ez csak felületesség, ugy is megrovást érdemel; mert a közönségre tetemes terhet ró a felebezésekkel; de, legalább a nagyvárad pénzügyigazgatóság területén újabb időben tapasztalt eljárás mellett egyéb célzat lehetősége sincs kizárva. Pedig éppen az illeték-egyenérték megállapításánál annál nagyobb lelkiismeretesség kívántatnék, mert 10 évre szól a kivetés és tapasztalásból írjuk, hogy a pénzügyi hatóság részéről is hibásnak elismert, de a fél által jóhiszeműleg elfogadott s idejében meg nem felebezett kivetés helyesbítése iránti indokolt kérelmeket ridegen a lejárt felebbezési határidőhöz ragaszkodva utasítják el. Mi azt tartjuk, hogy »pistitia regnorum fundamentum« elveinek a pénzügyi kormányzatban is érvényesülni kell és nem jól szolgálja az a pénzügyi tisztviselő az állam érdekét, akit eljárásában kizárólag a pénzügyi szempontok vezetnek s az igazság érvényre emelésére elegendőnek tartja, hogy van a sértett feleknek joguk a törvényes jogorvoslatokhoz. Ezek azonban csak elméleti észrevételek. Gyakorlati szempontból jónak tartjuk a tapasztaltak után figyelmeztetni az illeték-egyenértéki adókötetes jogi személyek képviselőit, hogy amint megkapják az illeték egyenérték új kivetését, nem csak az illeték egyenértéki adó alapjául megállapított vagyoneértéket az illeték-egyenértéki adónak alkalmazott százalékát őrizték ellen, hanem esetről, esetre számítsák ki azt is, hogy a helyes alapok mellett csakugyan helyesen van-e kiszámítva a tényleg fizetendő illeték egyenértéki adó, mert sajnos, ugy látszik, hogy a bizalom itt nagy kockázattal jár. (x-y.)

\* Csillaghullás. A helybeli kaszárnyában a múlt szombaton volt meg a bizonyos csillaghullás. Az eredmény bizony nem valami fényes, amennyiben káplárok csak 5-en lettek: Bozóky Géza, Tucsek Lipót, Terebesy Mihály, Zicher Eraó és Foit Ottó. Ezekon kívül egy csillagot kaptak 14-en.

\* Kinevezés. Beóthy László főispán Bige Sándor végzett joghallgatót III. oszt. közigazgatási gyakornokká nevezte ki Biharvármegyéhez.

\* Májusi ájtatosságok Debreczenben. Szombaton d. u. 6 órakor, május előestéjén kezdette meg Wolafka Nándor dr. v. püspök a májusi ájtatosságokat, körmenettel és szentbeszéddel összekötve. Prédikáció előtt az egyházi énekkar nagy hatással adta ely Beleznay Antal vegyes quartettjét: »Boldogasszony Anyánk«. Az egész hó folyamán mindig Wolafka püspök tartja az ájtatosságot, minden este prédikál is, prédikáció előtt mindig solo-éneklés. A templom gyönyörűen van díszítve.

\* Uj kath. kör. A belügyminiszter a paksi kath. kör alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

\* **Áthelyezés.** Bartha Lajos nagyváradi 4. honvéd gyalok ezredbeli őrnagy a versecki 7. honvédgyalogezredhez helyeztetett át.

\* **Hirtelen halál.** Egy közbecsülésben állott derék öreg ur váratlan halála keltett városszerte részvétet tegnap. Györffy Sándor nyug. káptalani uradalmi gazdatiszt, a »Biharmegyei honvédegylet« alelnöke tegnap éjjel hirtelen rosszul lett s kevés idő múlva meghalt szívszélhűtésben. Halála nagy, előkelő családot borított gyászba. Temetése a Főutcán levő gyászházról. A családi gyászjelentés a következő:

Özv. Györffy Sándorné született Köteles Czeccillia a maga, valamint gyermekei: Györffy Czeccil férj. Tóth Mártonné és leánya Margit, Györffy Irma férj. Südy Istvánné és gyermekei Ernő, Erzsike és Bandika, — továbbá Frankó Endre valamint gyermekei Adél férj. Héya Endréné, Margit, Endre, József és Sándor, — úgy Frankó Endréné, született Hoffmann Irén menyje, Tóth Márton és Südy István vejei és az elhunyt testvére, Györffy László és gyermekei s a számos rokonok nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatja a legjobb férj, illetőleg apa, nagyapa, após testvér és rokonnak szigeti Györffy Sándor ny. l. sz. káptalani uradalmi gazdatiszt és a biharmegyei honvédegylet alelnökének f. évi május hó első napján éjjeli 1/4 12 órakor, élte 76-ik, boldog házassága 46-ik évében rövid szenvedés után szívszélhűtés következtében történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi részei f. évi május 4-én d. e. fél 10 órakor a gyászháznál (Fő-utca 105/17. sz. tartanbó beszentelés és a nagyváradi olasz r. kath. plébánia templomban olvasandó engesztelő szentmise áldozat után a nagyvársd-olasz közsirkertben levő családi temetőben helyen fognak nyugalomnak átadni. Mely végítzettségét az elhunyt rokonai, barátai, pályatársai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Kelt Nagyváradon, 1898. évi május hó 2-án Áldás hamvaira!

\* **Jótékony adomány.** Néhai özv. Kálmán Ferencné örökösei 200 forint adományt szolgáltatnak át Nagyváradi város polgármesteri hivatalához és pedig azzal, hogy 100 forint a gyermekkorház és 100 forint a városi árvaház javára.

\* **A villamos vasut szerződése.** A villamos vasut építésére vonatkozó szerződést Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága azzal adta vissza a tanácsnak, hogy a jogügyi szakbizottság vegye tárgyalás alá a szerződés pontjait. Du s László főügyész, mint a szakbizottság elnöke, péntekre, május hó 6-ra hívta össze a bizottság tagjait.

\* **A város zárszámadása.** Nagyváradi város jog- és pénzügyi szakbizottsága a jövő hétfőn, május hó 9-én délután 3 órakor ülést tart. Ez alkalommal a város 1897. évi zárszámadását fogják tárgyalni.

\* **Az oldalfegyver viselése ellen.** Az utóbbi években sok helyen fordult elő kellemetlen összeütközés a katonai és polgári elem között s nem egyszer véres kimenetele lett az összeütközésnek. Besztercebányán is történt egy ilyen véres hecc. Ez alkalomból Zólyom megye feliratot intézett a képviselőházhoz, amelyben kéri a hadsereg tagjait illetőleg az oldalfegyver használatának szigorú szabályozását. A feliratot Zólyom megye megküldte pártolás végett Nagyváradi város törvényhatóságának.

\* **Bimbó hullás.** Részvétellel vettük a gyászhírt, hogy Buza Károly postatiszt kis fiacskája meghalt. A gyászjelentés a következő:

Buza Károly és neje szül. Majercsik Ilona mint szülők fájdalmas szívvel tudatják egyetlen drága fiuknak Buza Sándorkának folyó hó 2-án reggel fél 6 órakor életének 16 hónapos korában hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A drága halott hült tetemei folyó hó 3-án d. u. 3 órakor fognak Felső-Kaszárnya-utca 631. sz. a lakásáról a róm. kath. egyház szertartása szerint a Bonai-kúti temetőben örök nyugalomra tétetni. Nagyváradi, 1898. május hó 2-án. Legyen a föld áldott porai felett!

\* **Királyunk az első csatájában.** A Reichswehr vasárnapi melléklete, a Die Vedette, érdekes visszaemlékezést közöl abból az alkalomból, hogy e hó 6-án lesz 50-dik évfordulója a Santa Lucia mellett vívott ütközetnek. Ez az ütközet volt az, amelyben Radeckzy

18 zászlóaljából, 18 lovasosztályból, 63 ágyúból és így mindössze 19,000 emberből álló osztrák seregével Károly Albert seregét, amely 45 zászlóaljából, 33 lovasosztályból, 80 ágyúból, mindössze tehát 33,650 emberből állott, Verona védelmében döntőleg megverte. Az ütközet, mely kora reggel kezdődött, délután 6 órakor ért véget, a mikor is az osztrák sereg Veronába győzelmesen bevonult s az ellenség pedig rendetlen futásban menekült. Az osztrák sereg 1 törzstisztet, 6 tisztet és 65 embert veszített; az ellenség pedig 98 halottat. A stratégiai szempontból és az ellenfél erejének kiismerése tekintetéből rendkívül fontos ütközetet különösen érdekessé teszi, hogy részt vettek benne Ferencz József, Albrecht, Vilmos és Lipót főherczégek. Ferencz József főherczeg, — akkor trónörökös — ez alkalommal vett részt életében először ütközetben s magaviselete, illetve magatartásáról így ír Radeckzy május 6-án kelt jelentésében: »Különös örömmre szolgál, mikor jelenthetem, hogy Ferencz József főherczeg ur Ó császári fensége több ízben, heves tüzből és küzdelem közepett is a legnagyobb hidegvérűséget és nyugalmat tanusította. Magam voltam a tanúja, mikor egy ellenséges ágyugolyó közvetlen mellette csapott le, — a nélkül, hogy ezért ő a legkisebb fölindultságot is elárulta volna«. Hasonlóképen ír a 2-ik hadtest parancsnoka, báró d' Aspre tábornagy is: »Azokról szólva, a kik önként részt vettek ebben a hadi ténnyben, mindenesetre ki kell emelnem Ő császári fenségét, Ferencz József főherczegét; ügyet sem vetett az őt környező veszedelemre. Csak hosszas fáradozások után sikerült őt a legnagyobb golyózáporból kivonni s akkor is csak azzal az ürüggyel, hogy hátul egy lovasosztály álljon fel, hogy az előreláthatólag beálló visszavonulásunkat egy atakkal biztosítsa és fedezze«. Mindkét jelentés tehát egyértelműleg a mellett szól, hogy királyunk a katonai-erények mindegyikének ékesen szóló tanubizonyságát adta akkor, midőn a legelső ütközetben, a tüzkereztségen átesett.

\* **A ciszterciák ünnepe.** A ciszterci rend főnállásának nyolczszázadik évfordulóját Zirczennagy pompával ünnepelték. Az ősi székházban maga Vajda Ödön főpát fogadta az előkelő vendégeket, akiknek sorában ott volt Hornig Károly báró veszprémi püspök is több kanonokkal. A vármegye képviselőtében Kolozsváry József alispán Kállay főjegyző, Fenyvessy Ferencz, Szabó Imre, Öváry Ferencz, Bauer Antal és Kemény Pál orsz. képviselők, továbbá Bidó Dénes, Seé Jenő, Hunkár Dénes, Kenessey Miklós és Szönyeghy Alajos jöttek el. A veszprémi piaristákat Takács direktor ér Ham Sándor képviselték az ünnepségen. Az ünnepi istentiszteletet Hornig püspök tartotta fényes segédlettel. A templom zsúfolásig megtelt előkelő közönséggel, az elsőpadsorokban a küldöttségek tagjai foglaltak helyet. Az ünnepi mise alatt Mihály Ákos dr. budapesti ciszterciarendi tenlogiai tanár mondott prédikációt, a melyben megemlékezett a rend múltjáról és működéséről. Az ünnepi mise után a vármegye küldöttsége tisztelettel Vajda apátnál, kit Kolozsváry alispán beszéddel üdvözölt. Az apát köszönő szavai után a ciszterciák volt tanítványai nevében Kenessey Miklós, jelenleg enyingi főszolgabíró fejezte ki a tanítványok háláját. A beszéd annyira meg hatotta az apátot, hogy könyezve megölelte és megcsókolta Kenesseyt. Később a papság testületileg tisztelettel Hornig püspököt. Döbben a rend ünnepi lakomát rendezett, melyen számos vendég volt jelen. Az asztalón Hornig püspök ült, mellette két oldalt Vajda apát és Kolozsváry alispán. Az első köszöntőt Vajda apát mondotta a pápára és királyra, majd a magyar kormányra, kiemelve, hogy a rend mennyit köszönhet a kormány jóakaratainak és támogatásának. Végül Hornig püspököt éltette. Szavait viharos éljenzés követte, mely után Hornig püspök Vajda apátra emelte a poharát, köszöntője után megölelte és megcsókolta az apátot. Kolozsváry alispán Vajda apátot és a rend tagjait éltette, Szabó Imre orsz. képviselő Hornig püspököt köszöntötte föl, majd Mátyás pannonhalmi bencés, a Benedek-rendiek küldöttje tolmácsolta abencések szeretetét és üdvözlését. Kemény Pál orsz. képviselő a zirci járás lakosai,

Czobor Béla dr. pedig a volt tanítványok nevében a ciszterciákat éltette. Pénteken és szombaton Vajda apátnál számos küldöttség tiszteletget.

\* **Szenzáció a Körözsben.** Vasárnap esti 7 órakor történt, hogy az »Olivia bosszúja« rémregény egyik szerzője, Leander, a Körözs partján végiment. Végimentében a Garasos-hidon tul, körülbelül a reáliskolával egy vonalban, a víz közepéről szörnyű szuszogás és csobogás nesze hatolt el füleihez. Bővebb utánjárás után észrevette, hogy egy 3 méter hosszú, másfél méter vastag óriási haresa uszik felfelé, tehát a vízfolyás ellen, a Körözs közepén. Hogy ez a szörnyeteg hogyan került a Körözsbe, azt az oknyomozó történelem mindeddig nem tudta kideríteni; tény az, hogy mondott este 10 órakor a haresa-óriás még mindig uszott fel a Körözsben. 7 órától 10 óráig mindössze 15 méternyi haladt, — s ezért szemmel láthatólag dühös volt. Hatalmas feje kilátszott a vízből és ábrázatán a jelenvolt Leander is az elkeseredett düh világos jeleit látták. Csodálatos, hogy nem akadt vállalkozó, aki kézrekerítette volna ezt a hatalmas halat; pedig biztató rábeszélés elég történt erre valló nézvést. Reggel felé azután a haresa eltűnt, a napirendről. Hogy hova züllött, azt senki sem tudja Valószínű, hogy az »Olivia bosszúja« című bősregény alakjai közé szerződött, mint olyan, illetve mint ilyen.

\* **Köszönet-nyilvánítások.** A hivatalos lapnak a tegnapi száma két köszönet-nyilvánítást közöl és pedig mindkét esetben a vallás- és közoktatásügyi miniszter fejezi ki köszönetét. Az első köszönet-nyilvánítás a győri káptalanak szól, akinek a miniszter azért nyilvánította köszönetét, mivel a siketnémák kaposvári iskolájának 100 frtot adományozott; azután köszönetet nyilvánított a miniszter gróf Festetics Andornak aki az öblői róm. kath. iskola javára 5000 forint alapítványt tett. — Feltűnő, hogy éppen most jön a köszönet, mikor kihirdették az alapító ellen a csődöt.

\* **Vasárnapi népgyűlés.** Május elseje Nagyváradon sem folyt le szociális tüntetés nélkül. Nem volt ugyan valami komolyabb tüntetés, csak néhányan, mintegy 50—60-an összejöttek a Bóné-kut mellett, ahol azután szónoklatokat tartottak s énekeltek, úgy hogy amire a rendőrség a dologról tudomást vett s a helyszínen megjelent, már mindennek vége volt. A gyűlés vezetője Kohn Lipót volt, akit a törvénytörzők csak néhány nappal ezelőtt mentett fel. A rendőrség Kohn Lipót letartóztatta s vizsgálati fogságba helyezte. Kohn Lipót a dolgot úgy adja elő, hogy őt egy Pasuk Károly nevű ember szólította fel a gyűlés megtartására s ő tartott is beszédet, amelyben beszélt a büntető törvények igazságtalanságairól s a munkáskérdésről, mivel azonban tudta, hogy gyűlést tartaniok nem szabad, felszólította a népet, hogy oszoljanak széjjel, amit meg is tettek. Kohn Lipót azt állítja, hogy nem volt gyűlés és hogy ő nem izgatott, sőt ellenkezőleg csitította a népet. Kohn azonban, a rendőrség tiltakozása daczára, fogva tartotta s legelőbb is kitölteti vele azt a négy napot, a melyre egy ízben csavargásért elítélték s amely csak most lett jogerős.

\* **Leesett — meghalt.** Bereg-Bösszörményben, mint levelezzünk írja, egy szegény ember végzetes balesetnek lett az áldozata. Id. Farkas Sándor legényfiával javította a háza kéményét. Egy szerencsétlen pillanatban a tető gerinczéről lezuhant s alig pár percnyi szenvedés után meghalt.

\* **Felmentett gazdasági tudósító.** A földmivelésügyi miniszter értesíti Biharvármegye közönségét, hogy Barany Árpádot a m.-csékei járás állandó gazdasági tudósítói tiszte alól felmentette.

## Ujabb mese Petőfi Sándorról.

Mennyivel szebb az álom, az édes álom, mint a rideg való.

Egy-egy kedves álmokép után felébredve, szinte el sem akarjuk hinni, hogy a mit át élni vélünk, nem volt más, mint egy csalóka, eltűnt kép; s mily nehezen esik beletörődnünk abba a gondolatba, hogy de bizony csakugyan vége az álomnak, itt a rideg ébrenlét.

Igy van ez a nemzetek és egyesek életében. Milyen szép álmunk volt nekünk hajdan, hajdan, hogy Petőfi él: Mikor mindenfelől zordon éjszaka környezett, mikor még a gondolatot is titkolni kellett, jól esett rejte vágni egy férfira, aki majd egyszer eljön újra keletről dicsőséggel s lángoló dalával új életet gyújt a kihalt nemzetbe. Szép álmunk volt, nehéz volt a felébredés, de — felébredtünk. Be van bizonyítva, hogy Petőfi Segesvárt tényleg elesett.

S most Boldizsár Dénes kaczói (Szolnok-Doboka m.) állami igazgató-tanító »Katonai naplóból« cím alatt cikket küldött be a »Székelyudvarhely« ez. lapnak, melyet itt egész terjedelmében közlünk:

»Az 1882. évi bosznia occupatio befejezésére, mint tartalékos bakát, engem is. Zilahról, hol nevelősködtem, szolgálattételre a Lajos bajor herceg nevét viselő 62. gyalogezredhez behívtak Maros-Vásárhelyre,

Alig érkeztem meg délelőtt, már a délutáni vonattal több mint hétszázan indultunk Boszniába. Hogy az 1882. év december 23-tól kezdve mi történt velem, miket kelle kiállanom, azt most elhallgatom; csupán ama menetelésünkre térek, mely Gorazdtól Focsa felé 1883. márcziás 23-án történt.

Ezredünkben a 3. zászlóalj volt kirendelve, hogy Gorazdtól a hegyeken keresztül előőrsi szolgálattal téve, Focsára menjen. 10. századunk parancsot kapott, hogy mint elővéd haladjon előre.

Vanku nevű századosunk nekem mint örvetzőnek azt parancsolta, hogy válasszak magamnak 12 társat és álljak velük eleje.

Midőn a parancsot teljesítettem, századosom egy katonai térképet adott kezembe, — rámutatván a Vebro-Bardó nevű hegyre — röviden azt parancsolta, hogy mint jobb elővéd induljak el és 8 óra alatt a századdal a hegyen találkozzam.

Mikor a katonai térképen kijelölt ut irányát és környékét megnéztem, szívem elszorult, hogy az erdőségen képes leszek-e századdal az összeköttetést megtartani.

Két órai menetelésünk után s hegyoldalon egy inkább kunyhó, mint ház formát láttunk, melyet a kapott parancs alapján át kellett kutatnunk.

Mily nagy volt a meglepetésünk e kunyhóban odaérkezésünk után! A kunyhó ajtója nyitva volt s benne egy őszbe indult, magas, sovány, férfi ült kinek testét fekete, durva posztóból készült, földig érő kabát burkolta, mely a derekán — mondhatom — kötéllel volt összekötve. Meglepett, hogy a falon fehér nyírfakereszt volt.

— Dobsa vicea! Comsia! (Jó napot barátom, komám!) köszöntéssel mentünk be hozzá.

— Cuten Tag! — válaszolt.

— Können Sie deutsch?

— O ja.

Látva, hogy sántítva beszélnek németül, kérve kért, beszéljek magyarul, mert ő magyarul is jól tud.

Erre mi ezer meg ezer kérdéssel ostromoltuk, melyekre szívesen válaszolt.

Mily nagy lett bámulatunk mikor elbeszélte, hogy ő magyar, Bem tábornoknak egykor kedvelt katonája volt és a segesvári gyászos ütközet után, mint sebesült majd egy évig volt ápolás alatt egy alsó-boldogasszonyfalvi (Üdvarhely vármegye) öreg ember házában, hol a szegény asszony őt, mint saját fiát ápolta, gyógyította és siratta, őt képzelve elesett fiának.

Kérésre mellém állott és jött velünk az utat megmutatni, míg azt a helyet elértük, honnan kezdve az utat nem téveszthettük el. Ez alatt a következőket beszélte:

A segesvári szerencsétlen ütközet alkalmával — látva, hogy Bem kevés, de elszánt csapata hátulról kezd — a harc hevében elszántan rohant a ahrczvonalba, de az orosz kozákok csakhamar oly mélyen és több helyen sebesítették meg, hogy eszméletét veszítve esett el.

Hogy hogyan és kik vitték őt egy patak melletti fűzesbe, közel egy kis híd mellé, nem tudja; csak azt tudta meg később — elbeszélés után, hogy amaz éjjel három székely asszony egy tehenes székérre tette és Alsó-Boldogasszonyfalvára vitte. Ez alkalommal is az uton portyázó kozákok úgy őt, mint a szegény asszonyokat bántalmazták.

Csaknem sirtam vele, mikor jobb keze megcsönkített ujjait megmutatta, mikor a hazaszeretet hevével említette, hogy a szabadság eszméjéért

hagyta el nejét és fiát. Zokogott mikor keserű lemondással beszélt, hogy nem tér soha haza, hisz az kit legjobban szeretett édes hazája után, oly hamar eltudta feledni. . . .

— Mit is keresnek otthon én, — iolytatá — kit Isten arra teremtett, hogy nemzetem vérért, szívét felizgassam, fegyverre szólítsam akkor, midőn örülség és Isten segítségével való vakmerő elbizakodás volt arra gondolni is, hogy hazám szabadságát annyi ellenséggel szemben ki lehet küzdeni? De mit beszélek? Isten segített; csak a hatalom utáni versengés, — itt gonosz lelkűnek czimezte Kossuthot és Görgeit — önzésük bukattott el, mert önértékük elsőbb volt, mint a haza szent ügye. . . .

Ekkor megint könnyel teltek meg szemem s jó ideig nem szólt. . . .

Mikor közel voltunk egy hegytetőhöz, illetve felértünk egy dombtetőre, megmutatta hol van a Vebro-Burdo, megölelt, megcsókolt s kabátja zsebéből egy latin »Fructus Hyemales« című imakönyvet adott e szöveggel:

— »Öcsém! imádkozzál a testben, lélekben megölt Petőfi Sándorért.«

E sorok letisztázására sokszor elhatároztam magamat, de mindig abban hagytam, azt gondolva, hogy az én remete-barátom esetleg hypochondriában szenved és csak képzeli magát Petőfi Sándornak. Eddig tart Boldizsár Dénes leírása.

Ehhez nem kell sok magyarázatot fűzni. Az egész olyan valószínűtlen, hogy el nem lehet képzelni hogyan állhatott elő ilyesmivel okos ember ma?

Már az előadás nagyon furesa, szinte gyanús. S aztán ha a valósága minden szónak oly bizonyos, miért állt elő adataival 1883-ban?

Azt meg éppen nehéz elhinni, hogy Petőfi ha életben marad, 50 éven át egyetlen szóval sem adta volna tudtul létezését másnak csak éppen Boldizsár urnak.

Egyébiránt mesének, álomnak megjárja.

## IRODALOM.

— **Munkás ügyünk.** Irta: Oláh György. — Megjelent Gyulan. ára 30 kr. Régóta panaszlott körülmény, hogy a magyar intelligens osztály nem foglalkozik eléggé a fellépő szociális mozgalmakkal, hogy ez elnézi, vagy a mi leggyakoribb eset: nem törődömségével valóságos kínai falat emel maga köré. — Manapság azonban ez egyszerűen nem áll. A jelenben vehement sen fellépő szociális mozgalmak egész csapatát teremtették meg az apró röpiratoknak, kiskönyvecskének, melyek hivatott s a helyi viszonyokat alaposan ismerőgyénektől tartalmaznak találó megjegyzéseket, fejtegetéseket e szociális mozgalmat illetőleg. E röpiratok nagy száma élénken bizonyítja, hogy a mozgásban élénken foglalkoztatja a társadalom vezető elemeit s ezek hatása nyomán bizton meg is indul azon üdvös akció, melyet alsóbb néposztály czélozza. Egy ilyen kis piros füzet jelent meg Oláh György gyulai főügyész to'laból. Szép poetikus nyelven, melynek minden szavából kiereszik az érdeklődés, tárgya a szeretet és a jóakarat az alsóbb néposztály iránt — fejtegeti a munkásviszonyainkat az 1891-ben történt orosházi kitöréstől kezdve napjainkig és azok javítását célzó módokat.

Ez érdekes művet figyelmebe ajánljuk ez ügyiránt érdeklődőknek.

## EGYESÜLETEK.

A **kath. ifjúság egyesülete.** A kath. ifjak köre tegnap délután tartotta alakuló közgyűlését a budapesti kath. kör disztermében, száznál több kereskedő és iparossegéd jelenlétében, míg a vendégek sorában ott volt: Várossy Gyula dr., pápai praelátus, szemináriumi rektor, Gyürk Ödön dr., a kath. kör titkára, Bóschatti János stb. Metzler József budapest-józsefvárosi segédlelkész megnyitó beszédében utalt a már megvalósult kath. ifjúsági kör jótékony hatására az emberi művelődés tekintetében és reá mutatott azon feladatra, amely a jövőben a kereszténységre még vár.

Ezen feladat szolgálatára nagy jelentőségi lévén az egyesületi életnek. Ecsetelvén a kör megalakulásának célját és szükségességét, buzdította az ifju tagokat, hogy a mint a keresztény szellem ápolása és a nemes erkölcsért való lelkesedéstől vezéreltetve a kör létrehozásán buzgólkodtak, úgy munkálkodjanak továbbra a körnek felvirágoztatására és ebben a keresztény és magyar hazafias elv megvalósítására. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után a közgyűlés az alapszabályokat egyhangulag elfogadta és a kör megalakulását kimondta.

A **lövész egyesület vasárnapi gyűlése.** A lövész egyesület vasárnap két gyűlést tartott, egy választmányi gyűlést d. u. három órakor, négy órakor pedig az évi rendes közgyűlést tartották meg. Mind két gyűlésen Janky József al-elnök elnökölt, mivel az elnök, Des Echerolles Kruspér Sándor betegsége miatt a gyűlésen meg sem jelenhetett.

A választmányi gyűlésen a közgyűlés elé terjesztendő jelentést bemutatták, amelyet változás nélkül elfogadtak, azután pedig egyleti tagul újonnan felvették Komlóssy Józsefet.

A közgyűlésen harminczöt tag volt jelen. A közgyűlés első tárgya a választmányynak az évi jelentése volt. A terjedelmes évi jelentést a közgyűlés egyhangulag elfogadta. Majd a gyűlés a számvizsgálók jelentése alapján az egyleti pénztárnoknak a felmentvényét megadták s a pénztárnoknak buzgó működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

A pénztár vizsgálat után a kert felügyelőségnek az évi jelentését, amely mintegy kilencz ivre terjed, minden észrevétel nélkül elfogadták.

A Rhédey-kert és faiskola további kezelésére vonatkozó s a várossal kötendő újabb szerződést, amelyet a választmány készített, elfogadták s megbízták a választmányt azzal, hogy a szerződést kösse meg s hogy a szerződést alá írassák.

A közgyűlés végén a megüresedett titkári állásra egyhangulag megválasztották Komlóssy Józsefet, végül pedig Ragány János főszámvevőnek a lemondását mutatták be, aki a választmányi tagságáról akart lemondani, azonban a közgyűlés egyhangulag kimondotta, hogy a lemondást nem fogadják el s egyhangulag újra megválasztották.

**Orvosok szakülése.** A »Biharmegyei orvos, gyógyszerész- és természettudományi egyesület« vasárnap, május hó 1-én tartotta meg szakülését az akadémia termében. Dr. Schiff Ernő orvos »A cerebriális pneumoniáról« tartott előadást. — A másik szakelőadást dr. Ullmann Béla tartotta »Adat a serumtherapiához« címmel. Végül még a közegészségügy állapotáról szóló jelentéseket hallgatták meg.

## Igazságszolgáltatás.

Egy óra-lánczért két esztendő. A mult esztendő végén Koki Andor szabó iparostól ellopták arany óra lánczát. A rendőrségi nyomozás azután megállapította azt, hogy a lopást egy Schwarcz Albert nevű ismeretes tolvaj követte el, aki lopásért már több ízben büntetve volt. A lopást Schwarcz ugy követte el, hogy éjjel bemászott egy ablakon és a szekrényen levő lánczot elvitte. A törvényszék tegnap tárgyalta az ügyet s Schwarczot, tekintve, hogy már több ízben volt büntetve, két esztendei börtönre ítélte. Az ítéletet a vádlott megfellebbezte.

## REGÉNY-CSARNOK.

### Fitz Clarence és Ethelton Rosannah szerelme.

Irta: MARK TWAIN. Ford. M. J.

Egy hideg téli délelőtt történt. Castport városa, Maine tartományban, egészen el volt temetve az első, frissen lehullott hó által. A megszokottá vált utcái lármája egészen kihalt.

Egész utcásorokat lehetett végignézni anélkül, hogy a fehér, vakító havon és a néma csenden kívül bármit is észlelt volna az ember. Ez utóbbit ugyan már nem lehetett látni, de — hallani mégis. A járdák nem voltak egyebek, mint hosszú és mély árkok, minden oldalról hófállal körülvéve. Olykor egy-egy hólapát gyöngye zaját lehetett hallani s aki elég ügyes, volt, egy pillanatra megláthatta azt a távoli, sötét alakot, mely az egyik árokból felbukkant majd ismét hirtelen eltűnt s aközben oly mozdatot tett, mintha egy lapát havat dobott volna ki. De hogy ezt meglássa valaki, ahhoz mint mondtam, igen ügyesnek kellett lennie, mert a sötét alak nem sokat késedelmezett, hanem félretette a lapátot s a ház felé sietett, miközben kezeit ütögette és dörzsölte, hogy felmelegedjenek. Valóban, nagyon hideg volt a szegény hólapátolókra, de másokra is, kiknek véletlenül a szabadban hosszabb dolguk akadt.

Az ég beborult; azután szél kerekedett s egész hófellegeket űzve maga előtt, süvöltött végig az utcákon. Az egyik széláramlat magas hódombot hordott az utca közepére, egy másik pedig elvitte azt más helyre, szétszórta, tóvragadta a szikrázó, csillogó tavat, mint ahogy a tengeren űzi maga előtt a vihar a habzó hullámokat. Egy harmadik azután megint oly tisztára seprte az egész térséget, mint a tenyér, — ha lehet ezt a hasonlatot használnom.

Esztelen, bolond játék volt ez, de minden széláramlat vitt valami kis havat a járdára is és ez már munka volt.

Fitz Flarence Alonso előkelő, kényelmes kis társalgójában ült, pompás kékselyem háziruhában, mely gallérján és ujjain bíbor atlasz hajtokával volt ellátva és gondosan kihimezve. Reggelijének maradéka ott állott előtte és a finom, értékes edények éppen hozzáillettek a szoba gazdag berendezéséhez. A kandallóban vigan pattogott a tűz.

Egy heves széláramlat megrázta az ablakokat s egész csomó havat vágott hozzájuk.

— Ez annyit jelent, hogy ma nem lehet kimennem, — szölt a csinos, fiatal tanuló. — En miattam ugyan így is jól van. De vajjon mivel fogom eltölteni időmet? Igaz, hogy itt van a mama és Susanne néném, de hiszen ők amúgy is mindig körülöttem vannak. Az ilyen rossz időben szüksége van az embernek valami új, valami érdekes dologra, amivel kiköszörülhesse a fogság által igényein ejtelt csorbát. Ez igen szépen van így elmondva, de alapjában véve mit sem ér. Hanem a fogságot valami módon megszüntetni, az már érne valamit.

E szavakkal pompás asztali órájára tekintett.

— Ez az óra már megint rosszul jár. Ez az óra soha sem tudja, hogy mennyi az idő, vagy, ha tudja akkor hazudik, ami különben már egyre megy! — Alfréd!

Semmi válasz.

— Alfréd! — Jó szolga, de ép oly megbizhatatlan, mint az óra.

Alonso megnyomta a falon levő villamos csengő gombját. Egy kis ideig várt, azután megint megnyomta; újból várt néhány pillanatig, majd így szólt:

— Bizonyára elromlott a telep. De mivel már befoglottam, meg kell tudnom, hogy hány óra van.

Odalépett a szócsőhöz s bekiáltott:

— Mama!

Ezt is megismételte kétszer.

— Tehát ez sem használ. Valószínű, hogy ez a telep sincs rendben. Itt pedig senki sincs, akit leküldjek, az bizonyos.

Leült rózsafából készült íróasztalához, s ajkát odatette annak balsarkához, mintha a padlózatnak beszélne:

— Susanne néném!

Lágy, kellemes csengésű hang válaszolt:

— Te vagy, Alonso?

— Persze, hogy én. Lusta és kényelmes vagyok hozzá, hogy lemenjek a lépcsőn s másképen nem tudok magamon segíteni.

— Egek! Mi történt?

— Elég történt, azt mondhatom.

— Mi az? Ne ejts kétségbe édesem!

— Szeretném tudni, hány óra van.

— Te kiálthatatlan fiu, mennyire megijesztettél. És ez az egész?

(Folyt. köv.)

## TAVIRATOK.

### A pénzügyi bizottság ülése.

Budapest, május. 2. (Saj. tud. táv.) A pénzügyi bizottságban — bár Matlekovics, Hegedüs és mások határozottan hangsúlyozták a szövetkezeti javaslat hibáit — mégis megszavazták.

### Uj alispán.

Temesvár, május 2. (Saját tud. táv.) Deschan helyébe Kabdebó Gergely alispánvá választott.

### Fejedelmek utazása.

Windsor, május 2. (Saj. tud. táv.) Viktória angol királynő ide érkezett.

Bécs, május 2. (Saját tud. távirata.) Frigyes főherceg és neje, Izabella főhercegné tegnap az ostendei express vonattal Kielmanseggbe (Linz mellett) utaztak több napi vadászatra. Osten-dei utjokat rövid időre elhalasztották.

Abbázia, május 2. (Saját tud. táv.) József főherceg és családja és Ferdinánd bolgár fejedelem ma délután meglátogatták a román királyi párt és este visszatértek Fiumébe.

### Az Ivanov-testvérek pöre.

Ruscsuk, május 2. (Saját tud. táv.) Az itteni törvényszék most tárgyalja az Ivanov testvérek cég ellen indított pört. Ivanov Todor és Nikola azzal vannak vádolva, hogy a régi katonai fegyvertöltények kiürítésénél súlyos hanyagságot követtek el és melynek következtében a múlt évben azon ismeretes robbanási katasztrófát okozták, a melynek 188 ember esett áldozatul. Egyben a sujtott családok polgári kártalanítási keresését is tárgyalják. A sujtott családok 517,000 frank kártérítési követelést jelentettek be és 16 ügyvéd képviseli őket, 60 terhelő tanut idéztek be. A pör körülbelül egy hétig fog tartani.

### Miniszterválság Portugáliában.

Budapest, május 2. (Saját tud. távirata.) Gomez külügyminiszternek egészségi okokból történt lemondását és helyébe Beirão igazságügyminiszternek kinevezését holnap fogják hivatalosan közzétenni.

### Május elseje.

Róma, május 2. (Saját tudósítónk távirata.) A tegnapi nap itt teljesen nyugodtan folyt le. A vidékről érkezett hírek szerint a májusi ünnep mindenütt rendzavarás nélkül ment végbe, csak Reginiben történtek kisebb kihágások.

Bécs, május 2. (Saját tudósítónk távirata.) Gráczból, Marburgból, Linzből és Laibachból azt jelentik, hogy a tegnapi nap rendzavarás nélkül folyt le.

### A hitelsorsjegyek huzása

Bécs, május 2. (Saját tud. táv.) A hitelsorsjegyek mai huzásánál a következő sorozatszámokat húzták ki: 36, 52, 216, 564, 849, 928, 1223, 1316, 1421, 2694, 2721, 3004, 3180, 3341, 3503, 3665, 3749, 3792, 3907. A kihúzott sorozatszámok közül a 150,000 frtos főnyeremény a 2694 sor 91 számú sorsjegyre esett; a 30,000 frtos második nyeremény a 3792 sor 91 sz.; a 15,000 frtos harmadik nyeremény a 3180 sor. 87 sz. sorsjegyre esett; 5000 frtot: nyertek 52 sor. 59 sz. és 3907 sor. 25 sz.; 2000 frtot: 2721 sor. 76 sz. és 3180 sor. 15 sz.; 1500 frtot: 2721 sor. 21 sz. és 3180 sor. 73 sz.; 1000 frtot: 1316 sor. 100 sz. 2721 sor. 13 és 64 sz. és 3341 sor. 1 sz. sorsjegyek.

## KÖZGAZDASÁG.

### Reich Jenő és Társa

#### Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

#### Gabonatőzsde.

Készáru búzában az irányzat gyenge volt.

#### Határidők.

Budapest, márcz. 2.

|               |   |   |   |   |   |       |
|---------------|---|---|---|---|---|-------|
| Buza őszre    | — | — | — | — | — | 10.73 |
| Buza tavaszra | — | — | — | — | — | 14.50 |
| Tengeri       | — | — | — | — | — | 6.28  |
| Rozs őszre    | — | — | — | — | — | 8.20  |
| Zab őszre     | — | — | — | — | — | 6.05  |

#### Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest márcz. 2.

|                    |   |   |   |   |   |         |
|--------------------|---|---|---|---|---|---------|
| Déli vasut         | — | — | — | — | — | 78.1/2  |
| Rimamurányi        | — | — | — | — | — | 254.1/2 |
| Magyar jelzalog    | — | — | — | — | — | 256.—   |
| Magyar leszámítoló | — | — | — | — | — | 254.—   |
| Iparbank           | — | — | — | — | — | 101.—   |
| Budapest közuti    | — | — | — | — | — | 389.1/2 |
| Kereskedelmi bank  | — | — | — | — | — | 614.10  |
| Salgótarjáni       | — | — | — | — | — | 619.—   |
| Waggon-kölesön     | — | — | — | — | — | 244.—   |
| Villamos vasut     | — | — | — | — | — | 275.1/2 |

Bécs, márcz. 2.

Az irányzat szilárd.

|                 |   |   |   |   |   |         |
|-----------------|---|---|---|---|---|---------|
| Oszt. hitel     | — | — | — | — | — | 858.75  |
| Magyar hitel    | — | — | — | — | — | 885.—   |
| Allamvasut      | — | — | — | — | — | 355.1/2 |
| Birodalmi márka | — | — | — | — | — | 58.81   |

A szorokszótár felelőse:

Dr. VUCSKICS GYULA.

## DR. WALDMANN BÉLA SZEMORVOS.

Rendel délelőtt 11—12-ig, délután 3—4-ig.

Lakás:

Aldás-utca, Rimanóczy-ház (földszint.)

## Jelzalogkölcshont

filoxera által elpusztított szőlők ujonai befásítására 5%, termő szőlőkre 5%, városi és nagyközségbeli házakra 5 és 6%-ra.

### Földbirtokra:

|                        |         |
|------------------------|---------|
| 65 évi törlesztésre    | 4 1/2 % |
| 63 1/2 " " " "         | 4 1/4 % |
| 50 évi törlesztésre    | 5 %     |
| 30—40 évi törlesztésre | 6 %     |

20—30 évi törlesztésre 7% mellett ajánl és felvilágosítást nyújt 20 kr. válasz bélyeg ellenében

Horváth Ede

64 1—12

Pilis-Csabán.

M. kir.

## I. osztályú sorsjegyek

a második játékhoz kaphatók míg a készlet tart

KISS DÁVID

főelárusítónál.

Ára 6 frt, 3 frt, 1 frt 50 kr. és 75 kr.

157 2—3

## Igen tisztelt vevőközönség!

Szinte zavarba jövünk, midőn ujonnan megnyitott üzletünket a t. vevőközönségnek bemutatni óhajtjuk, mert a szótár a *tisztességes* és *nem* tisztességes konkurrenzia által majdnem teljesen ki van merítve.

Egyik hirdeti „*Csoda-üzlet*“, a másik, hogy túl tegyen rajta, azt hirdeti, hogy nála láthatók a XIX-ik század csodák-csodája, pedig a XIX-ik század nem hisz csodákban. Harmadik azzal dicsekszik, hogy az ő hirdetése nem közönség-ámitás. (Vannak, kik ezt elhiszik?)

Mi nem dicsekszünk, nem hivatkozunk jó hirnévre, nem hirdetünk csodákat, sem 58000 frtos raktárt, csak tisztelettel felhívjuk a n. é. közönséget üzletünkben egy próbabevásárlást tenni és meggyőződést szerezni sziveskedjék arról, hogy a raktárunkon levő összes áruk úgy minősége és azoknak olcsó árai minden versenyt felülmulnak.

Raktárunkon dús választékot tartunk: legujabb *francia batiszt, delain, Levantin, piquet és schottis-ujdonságokban, továbbá remek kivitelű gráci és angol divatkeelmékben, állandó nagy raktár valódi szepesi vászon. Chiffon, kávé és damaska terítékekben, gyári raktár futó szőnyeg és szmirna nagy szőnyegekben. Bouret és gobelin ágy garnitúrák és minden kivitelű ggapju- és csipke-függönyök, női és férfi fehérneműek, paplan, madrácz és mindennemű e szakmába vágó czikkekb.*

A t. vevőközönség b. pártfogását kérve, maradtunk

kitűnő tisztelettel

### GOTTLIEB és UJHELYI,

Nagyvárad,

Zöldfa-utca, Zöldfa-épület 1-ső számú bolthelyiségében.